

गाउँपालिकाको लागि कोभिड १९ को तयारी र रोकथामको लागि नियम (एचयतयअयकि)

मस्यौदा

तयारी चरण - गाउँपालिका स्तरीय कोभिड १९ कार्यदल गठन गर्ने

- १) गाउँपालिकास्तरमा ५ सदस्यीय कोभिड १९ कार्यदल गठन गर्ने । छिटो छरितो निर्णय लिन तथा भाइरस संक्रमणको जोखिम कम गर्न कार्यदलको समूह सानो राख्नुहोस् । सो कार्यदलमा गैरसरकारी संस्था प्रतिनिधी र संचारकर्मी समावेश हुनुपर्छ । र सम्भव भएमा सुरक्षा निकायका प्रतिनिधी र रेडक्रसका प्रतिनिधीलाई पनि समावेश गर्ने ।
  - ५ जना सदस्य मात्रले प्रभावकारी ढंगबाट काम गर्न र जनतालाई सुरक्षा प्रदान गर्न सकिने सम्बन्धित अन्य निकायको प्रतिनिधी/सदस्यहरू जस्तै विपद व्यवस्थापन समितिलाई प्रतिवेदन पेश गर्ने
  - सबै प्रशासनिक गतिविधि संचालन गाउँपालिका मातहत हुनेछ जसको नेतृत्व गाउँपालिका प्रमुखले गर्नेछन् ।
  - सुरक्षा र नियमहरू लागु गराउन सुरक्षा कार्यदलको नेतृत्वलाई चयन गर्ने । यसलाई प्रहरी वा सेनाको प्रतिनिधिले नेतृत्व गर्न सक्नेछन् ।
  - बिरामीको पहिचान, अनुगमन र उपचार गर्न स्वास्थ्य निकायको नेतृत्वलाई चयन गर्ने । यसलाई वरिष्ठ स्वास्थ्यकर्मीले नेतृत्व गर्न सक्ने छन् ।
  - मिडिया र जनतासँग कुरा गर्न प्रवक्ता चयन गर्ने र स्थानीय समुदायमा आधारित संस्थाहरू साथै गैरसरकारी संस्थाहरूसँग सम्पर्क/समन्वय गर्ने ।
  - कार्यदलमा २ जना वैकल्पिक सदस्यहरूको व्यवस्था गर्ने जसले यदि कार्यदलको पूर्ण सदस्यहरूमध्ये कोही बिरामीको कारण जिम्मेवारी वहन गर्न नसकेको खण्डमा जिम्मेवारी लिनेछन् ।
- २) सबै कार्यदलको नेतृत्वलाई आफ्नो जिम्मेवारीसम्बन्धी जानकारी गराउने । प्रत्येक कार्यदलको नेतृत्व सँग स्वतन्त्र रूपमा निर्णय लिने अधिकार हुनेछ । साथै कार्यदलमा सो निर्णयकारे जानकारी गराउने जिम्मेवारी हुनेछ ।
  - प्रत्येक कार्यदलले आफ्नो सम्बन्धित मन्त्रालयहरूसँग र जिल्लास्तरमा समन्वय गर्ने जिम्मेवारी पाएको हुनेछ ।
  - प्रत्येक कार्यदलको नेतृत्वले आफ्नो कार्यदल गठन गर्ने र व्यवस्थापन गर्ने जिम्मेवारी पाएको हुनेछ र कार्यदललाई प्रतिवेदन बुझाउनु पर्ने हुन्छ ।
  - उपकार्यदलहरूमा बढीमा ५ जना सदस्य हुनेछन् ।
  - सम्बन्धित उपकार्यदलहरूको जिम्मेवारीहरू तल उल्लेख गरिए अनुसारको हुनेछन् ।
- ३) नियामित बैठकका तालिका र नियमहरू तयार गर्ने साथै शारीरिक दुरी कडाईका साथ कायम गर्ने
  - क) निर्णय गर्नु पर्ने अवस्था, प्रतिवेदन र जानकारी लिन दिन र रणनीतिको समीक्षा र संशोधन गर्नु परेमा मात्र बैठक बस्ने ।
  - ख) हरेक १ दिनको अन्तरालमा नियामित बैठक बस्ने अथवा आवश्यकता अनुसार बैठक बस्ने
  - ग) बैठकको बेला सबै सदस्यहरू बाहिर खुल्ला ठाउँमा भेट्ने र मास्क लगाउने, पालैपालो बोल्ने र एक अर्काबाट कम्तीमा २ मीटरको दुरी कायम गर्ने ।
  - घ) मिडिड माईनुटहरूको रेकर्ड फोन (मोबाईल) मा राख्न सकिने । बाहिरबाट फर्केर आएका मानिसको जम्मा संख्या, कतिवटा घरमा फर्केका छन् (घर संख्या) र अन्य मुख्य निर्णयजस्ता महत्त्वपूर्ण जानकारीहरूको स्पष्ट विवरण राख्ने ।

निवारण चरण - कार्यदलको कर्तव्य

- १) गा.पा.को नेतृत्वले प्रशासनिक कार्यदल गठन गर्ने र तल उल्लेखित जिम्मेवारीहरू कार्यन्वयन गर्ने

क) प्रारम्भिक अवस्थाबारे विश्लेषण गर्ने

- गत ३ हाप्तामा गा.पा. मा आएका व्यक्तिहरूको विवरण बनाउने र उनीहरू कहाँ छन् भन्नेबारे विवरण संकलन गर्ने । हालसालै विदेशबाट वा कोभिड १९ संक्रमण देखिएका ठाउँबाट गाउँ आएका व्यक्तिहरूको विवरण संकलन गर्ने । त्यस्ता ठाउँबाट आएका व्यक्तिहरूलाई अनिवार्य १४ दिन क्वारेन्टाइनमा राख्ने । त्यसबारे सुरक्षा र स्वास्थ्य नेतृत्वलाई जानकारी गराउने
- प्रतिरोधात्मक क्षमता कमजोर भएका, ज्येष्ठ नागरिक, दमको रोगीहरूको पहिचान गर्ने । एकै बस्ने प्रक्रियाबारे सचेतना जगाउन स्वास्थ्य नेतृत्वलाई जानकारी गराउने । उनीहरू आइसोलेसनमा एकै बस्नुपरे खाद्यान्न, औषधि, हेरचार आदि थप सहयोग चाहिन्छ कि भन्नेबारे निधो गर्ने ।
- खाद्यान्न, साबुन आदि सामानसहित अत्यावश्यक सामग्री के कति मात्रामा उपलब्ध छन् त्यसबारे विवरण तयार गर्ने । खाद्यान्न सुरक्षा जोखिममा पर्ने अवस्था छ भने जिल्लास्तरमा प्रदेश सरकार तथा केन्द्र सरकारका निकायसँग समन्वय गर्ने ।
- आवश्यक स्वास्थ्य सामग्री र व्यक्तिगत सुरक्षा सामग्रीको सूची तयार गर्ने जसमा नछोड्कन ज्वरो नाप्न सक्ने थर्मामिटर (थर्मल गन), मास्क, चस्मा, पन्जा र साबुन आदि । द्रुत प्रतिकार्य गर्ने कार्यदल र शुरुमा प्रतिकार्य गर्ने व्यक्तिहरूलाई चाहिने सामग्रीहरूको सूची तयार पार्ने । उपलब्ध नभएका सामानको खरीद योजना बनाउने ।
- यातायातकालागि बाटोघाटोको अवस्था र तिनको जोखिमको लेखाजोखा गर्ने । बाढीपहिरोले सडक थुनमा परिक्षणकालागि नमूना पठाउन तथा स्थानीय बासिन्दालाई आकस्मिक स्वास्थ्य सेवाकालागि अन्यत्र पठाउन के व्यवस्था गर्न सकिन्छ भन्नेबारे योजना बनाउने ।

- ख) स्थानीय, जिल्ला र राष्ट्रिय सुरक्षा निर्देशिकाबारे बुझ्ने - सुरक्षा प्रमुखसँग सो नियमहरू लागू गर्न समन्वय गर्ने ।
- ग) कोभिड १९ को जोखिम न्यूनीकरणको लागि स्थानीय नियमहरू निर्माण गर्ने । जस्तै १० जना भन्दा बढिको भेलामा बन्देज लगाउने र स्थानीय हाटबजार बन्द गर्ने इत्यादि ।
- घ) स्थानीय क्वारेन्टाइन केन्द्रहरू विश्व स्वास्थ्य संगठनका मापदण्ड अनुसार बनेका छन् भन्ने सुनिश्चित गर्ने । तोकिएको मापदण्डभन्दा कमसल क्वारेन्टाइन केन्द्रले संक्रमणलाई भन्ने फैलाउने सम्भावना हुन्छ ।

२) सुरक्षा कार्यदलको नेतृत्वले सुरक्षा कार्यदल गठन गर्ने जसले तल उल्लेखित जिम्मेवारी पालना गर्ने छन् । सम्भव भएसम्म यस कार्यदलमा स्थानीय प्रहरी तथा सेनाका निकायको प्रतिनिधित्व रहन सक्नेछ ।

क) यातायात आवतजावत बन्द गर्ने, बैठक भेला नगर्ने आदि सुरक्षा नियम लागू गर्ने ।

ख) नयाँ आगन्तुकहरू, विदेशबाट आएकाहरू र अन्य जोखिम क्षेत्रबाट आएको व्यक्तिहरूको विवरण लिने ।

ग) कोभिड १९ लागेको शंका भएका व्यक्ति तथा तिनका परिवारलाई हरेक प्रकारका सामाजिक हानी तथा विभेदबाट जोगाउने । कुनै पनि प्रकारको लान्छना वा विभेद सहँदै नसहनेगरि शुन्य सहनशीलता अपनाउने ।

घ) आधारभुत सामग्रीहरूको उचित उपलब्धताको व्यवस्था गरि कालोबजारी र जमाखोरी नियन्त्रण गर्ने ।

३) तल उल्लेखित जिम्मेवारी पुरा गर्न स्वास्थ्य कार्यदल नेतृत्वले प्रत्येक स्वास्थ्य चौकीको सेवा क्षेत्रमा ५ जना सदस्य रहने केहि द्रुत प्रतिकार्य कार्यदलहरू परिचालन गर्नेछ ।

क) यो कार्यदलको नेतृत्व सेवा क्षेत्रमा रहेको स्वास्थ्य चौकीको प्रमुखले गर्नु पर्ने छ । यस कार्यदलमा स्वास्थ्यकर्मी र भएको खण्डमा महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविका समावेश हुनेछन् ।

ख) स्वास्थ्य नेतृत्वले जिल्लाका स्वास्थ्य अधिकारीहरूसँग समन्वयमा कोभिड १९ को संक्रमण दर उच्च रहेका ठाउँबाट गाउँ फर्केका व्यक्तिहरूको पिसिआर परिक्षण भएको सुनिश्चित गर्नेछन् । परिक्षणको नतिजा तथा पोजिटिभ देखिएका केसबारे स्वास्थ्य नेतृत्वले राष्ट्रिय निगरानी संकायहरूसँग सम्पर्कमा रहनेछन् ।

१) पिसिआर परिक्षणमा कोभिड १९ संक्रमण पोजिटिभ देखिएका सबै विरामीहरूलाई कोभिड स्वास्थ्य संस्थामा तुरुन्त भर्ना गराई उनीहरूसँग सम्पर्कमा रहेका व्यक्तिहरूको विवरण संकलन गर्न कन्ट्याक्ट ट्रेसिंग सुरु गरिहाल्नु पर्छ ।

ग) स्थानीय स्वास्थ्य चौकी वा संस्थामा परिक्षणले कोभिड १९ संक्रमण पोजिटिभ देखाउने सबै विरामीहरूलाई उपचार गर्न आवश्यक क्षमता र सरसाधन छ भन्ने स्वास्थ्य नेतृत्वले सुनिश्चित गर्नुपर्छ ।

घ) कार्यदलका सदस्यहरूले व्यक्तिगत सुरक्षा सामग्रीहरूको प्रयोग गर्नु पर्नेछ । जस्तै मास्क, चस्मा, पन्जा र २ मिटर शारीरिक दुरी कायम गर्नु पर्ने हुन्छ । सबै स्वास्थ्यकर्मीहरूले उच्चस्तरको व्यक्तिगत सरसफाई तथा स्वच्छता अपनाएको हुनु पर्छ ।

ङ) तल उल्लेख भए अनुसारका जनचेतना जगाउने सामग्री पनि यो कार्यदलले वितरण गर्नु पर्ने छ

च) स्वास्थ्य नेतृत्व, द्रुत प्रतिकार्य समूह, पालिका प्रमुख तथा सुरक्षा निकाय नेतृत्वले हालैमात्रै गाउँ फर्किएका व्यक्तिहरूलाई आफ्नै घरमै सुरक्षित क्वारेन्टाइनमा राखिएको छ भन्ने सुनिश्चित गर्नेछन् । व्यक्ति घर फर्किएको

मिति, बाहिर कहाँबाट पालिकाको कुन ठाउँमा फर्किएको, परिवारमा अरु को को छन् र तीमध्ये उमेर वा रहिआएका रोग आदिको कारण जोखिममा पर्नसक्ने को र कतिजना छन् आदि विवरण टिप्नु पर्नेछ। परिवारका वृद्ध तथा जोखिमको सम्भावनामा रहेका अन्य सदस्यलाई अन्यत्र सुरक्षित ठाउँमा कता लैजान सकिन्छ भन्नेबारे पनि तयारी गर्नु आवश्यक हुन्छ।

छ) आफ्नै घरमा सुरक्षित क्वारेन्टाइनमा बसेका विरामीहरू तथा परिवारका अरु सदस्यहरूलाई द्रुत प्रतिकार्य समूहले हरेक दिन ज्वरो तथा अन्य लक्षण देखापरेको छ कि छैन जाँच्नु पर्नेछ। सुख्खा खोकी लाग्नु, जीउ दुख्नु, सुँघ्ने वा स्वाद लिने क्षमता हराउनु र सास फेर्न अठ्ठेरो हुनु पनि कोभिड १९ का लक्षण हुन्। कुनैपनि लक्षण देखिएन भनेपनि त्यसबारे विवरण टिपिराख्नु आवश्यक हुन्छ।

- विरामीलाई परिक्षण गर्दा सकेसम्म घरमा वा बाहिर हावा आउने ठाउँमा गर्ने
- आफ्नै घरमा सुरक्षित क्वारेन्टाइनमा बसेका विरामीमा लक्षण देखापरे तोकिएको कोभिड स्वास्थ्य केन्द्रमा तुरुन्तै भर्ना गरिहाल्नु पर्छ। पालिकास्तरका स्वास्थ्य नेतृत्वले सुरक्षा नेतृत्वलाई तुरुन्तै सूचना दिईहाल्नु पर्छ।
- आफ्नै घरमा सुरक्षित क्वारेन्टाइनमा बसेका विरामीमा लक्षण देखापरे त्यस परिवारका अन्य सबै सदस्यलाई आफ्नै घरमा अनिवार्य १४ दिने क्वारेन्टाइनमा राखिहाल्नु पर्छ।

छ) द्रुत प्रतिकार्य कार्यदलले सबै विरामीहरू र उनीहरूको परिवारलाई आफ्नै घरमा सुरक्षित क्वारेन्टाइन बस्नेबारे तालिम प्रदान गर्ने। साथै समुदायका अन्य मानिसहरूबाट शारीरिक दुरी कायम गर्न र गाउँघरमा यात्रा कम गर्नेबारे जानकारी दिने।

- द्रुत प्रतिकार्य समूहले आफ्नै घरमा क्वारेन्टाइनमा बसिरहेका विरामीहरूलाई आवश्यक परेमा र उपलब्ध भएसम्म त्रिपाल, मास्क आदि सामान दिलाउने छ।
- यो कार्यदलले स्वास्थ्य प्रमुखलाई दैनिक सुचित गराउने छ। कुनै नयाँ विरामी नआए पनि दैनिक रूपमा सुचित भने गराउनु पर्नेछ।
- यो कार्यदलले कोही व्यक्तिको शंकास्पद मृत्यु भईहालेमा सोबारे आफन्त र गाउँलेहरूसँग मौखिक प्रश्न सोधेर विवरण लिनेछ। ती विवरण पनि स्वास्थ्य प्रमुखलाई तुरुन्त सुचित गराउने छ।

४. प्रवक्ताको जिम्मेवारी सूचना समन्वय तथा सम्प्रेषण रहेको छ।

क) स्थानीय पत्र पत्रिकाका सञ्चारकर्मीहरूलाई स्वास्थ्य र सुरक्षाबारेसहि सूचना दिनु र समुदायको अद्यावधिक अवस्था तथा प्रभावित विरामीहरूबारे सही तथ्याङ्क अवगत गराउनु। साथै सञ्चारकर्मीहरूलाई संयम अपनाउन आह्वान गर्ने।

ख) प्रकोप सम्बन्धी गलत सूचना र खबरहरूको खण्डन गरी समुदायलाई सुसूचित गर्ने।

ग) जानकारीमुलक पर्चा, पम्पलेट, पोस्टर तथा किताबहरू संकलन गरी द्रुत प्रतिकार्य टिमलाई स्वास्थ्य नेतृत्व मार्फत हस्तान्तरण हुनु पर्ने। जानकारीहरू तल उल्लेखित सन्देशमा सीमित हुनु पर्ने।

- हात धुने तरीका र यसका फाइदाहरू (सकेसम्म स्यानिटाइजर प्रयोगको प्रचार घटाउने र साबुन पानीले हात धुनेबारे प्रचार बढाउने)।
- सकेसम्म हातले अनुहार, आँखा तथा मुख नछोऔँ भन्ने सन्देश दिने
- मास्क लगाउने (प्रयोग र सरसफाई गर्ने तरीकाबारे पनि जानकारी दिने)
- दुषित हने सम्भावना भएका सार्वजनिक स्थलहरूमा रहेका फलाम, कपडा (लुगा), ढोका तथा अन्य सतहहरू नछुने
- शारीरिक दुरी २ मि. कायम गर्नु पर्ने (विशेष गरी वृद्धवृद्धाहरूदेखि)। यदी ज्वरो आएको तथा श्वास प्रश्वासमा अठ्ठेरो महसुस भएमा स्वास्थ्य कर्मीहरूलाई जानकारी गराउने।
- यदि ज्वरो आएर श्वास प्रश्वासमा अठ्ठारो महसुस भएमा वा सुँघ्ने वा स्वाद लिने क्षमता घटेमा, सुख्खा खोकी आएमा र जीउ दुख्ने भएमा स्थानीय स्वास्थ्यकर्मीलाई खबर गर्ने।
- कोभिड १९ संक्रमणका केस धेरै देखिएका ठाउँबाट आएका व्यक्तिले आफ्नै क्वारेन्टाइनमा बस्न के गर्न सक्छन् भन्नेबारे जानकारी

- हालसालै विदेशबाट फर्किएको भए वा सास फेर्न अठ्ठेरो भए वा ज्वरोको लक्षण देखिएमा आफैँ क्वारेन्टाइनमा बस्न प्रोत्साहन गर्ने अन्य स्थानीय वा राष्ट्रिय नियमहरू जस्तै आमभेला नगर्ने, यातायातमा रोक लगाउने, विद्यालय व्यवसायहरू बन्द गर्ने आदि सम्बन्धि सूचना तथा जानकारीहरू सम्प्रेषण गर्ने ।
- घ) समुदायमा चेतनामूलक सन्देश प्रवाह गर्दा शारीरिक अन्तरक्रिया नहुने निष्क्रिय तरीकालाई प्राथमिकताका साथ अपनाउने । सन्देशमूलक शिक्षा प्रचार प्रसार गर्दा सकेसम्म व्यक्तिदेखि व्यक्तिबीचको दुरीलाई मापदण्ड अनुसार २ मि. कायम गर्ने ।
- साइन बोर्ड
  - पम्पलेट तथा प्रिन्टआउट
  - रेडियो वा टिभि कार्यक्रम

रोकथामको चरण -एक्लै बस्ने ९क्षयबितष्यल० तथा संभावित बिरामीको जाँच

- सम्भावित तथा जोखिममा रहेका व्यक्तिको पहिचान गर्नु स्वास्थ्य प्रमुखको जिम्मेवारी रहने छ । यदि गाउँमा कुनै व्यक्तिमा ज्वरो, श्वासप्रश्वासमा अठ्ठेरो जस्ता कोभिड १९ का लक्षण भेटिए र सो व्यक्ति समुदायभन्दा बाहिर यात्रा गरि भर्खरै गाउँ प्रवेश गरेका भए वा उनीहरूसँग नजिकको सम्पर्कमा आएका भए तल उल्लेखित नियम लागू हुनेछन् ।
- क) कुनै व्यक्तिमा कोभिड १९ का लक्षण देखिए त्यस्ता व्यक्तिलाई मिलेसम्म स्थानीय स्वास्थ्य केन्द्रमा राख्नुपर्छ । यदि त्यसो गर्न सम्भव नभए आवश्यक सहयोग उपलब्ध नहोउञ्जेल पूर्णरूपमा घरैमा क्वारेन्टाइनमा राख्नु पर्नेछ ।
- ख) द्रुत प्रतिकार्य टोलीले शंकास्पद व्यक्तिको नजिक वा संसर्गमा रहेका सम्पूर्ण व्यक्तिहरूको विवरण सुरक्षा निकाय , स्वास्थ्य निकाय र गा.पा. निकायलाई जानकारी गर्नेछ वा गर्नु पर्नेछ ।
- ग) कोभिड संक्रमणको शंका भएका व्यक्ति र तिनका परिवारलाई घरमा आफैँ सुरक्षित क्वारेन्टाइन बस्नेबारे निर्देशन, छुट्टै बस्न चाहिने त्रिपाल आदि सामग्री, खानेपानी निर्मलीकरण गर्ने उपाय, मास्क, आवश्यक परेमा खाद्यान्न सहयोग आदि उपलब्ध गराउन द्रुत प्रतिकार्य समूहले पालिका प्रमुखसँग समन्वय गर्नेछ ।
- घ) शंकास्पद व्यक्तिसँग सम्बन्धित सम्पूर्ण व्यक्तिहरूलाई हाल सम्म महसूस गरेका लक्षणबारे सोधपुछ गरी कम्तीमा १४ दिनको लागी घरमै एक्लै बस्न ९क्षयबितष्यल० सुरु गर्न लगाउने ।
- ङ) स्वास्थ्य प्रमुखले कोभिड १९ सम्बन्धि आवश्यक तथा थप चेक जाँचकोलागि जिल्ला स्वास्थ्य निकायसँग समन्वय र अनुरोध गर्ने ।
- ड) यदि बिरामी तथा नजिकको संसर्गमा रहेका व्यक्तिलाई स्वास्थ्य उपचारको आवश्यकता भए उपयुक्त उपचार दिनु पर्ने । संभव भएसम्म बिरामीलाई एक ठाउँदेखि अर्को ठाउँ नलैजाने र अनावश्यक उपचार नगर्ने ।
- च) अवस्थाहरूको दैनिक जानकारी गर्ने र स्वास्थ्य प्रमुखको निर्देशन कुनै ।
- छ) यदि कोहि व्यक्ति बाहिर यात्रा नगरेको वा संक्रमित व्यक्तिसँग नजिक नभए तापनि ज्वरो तथा स्वास प्रश्वासमा अठ्ठेरो भए सम्पूर्ण तथ्यांक सुसूचित गराउने ।
- ज) स्थानीयस्तरमा आवश्यक खानेकुराहरूको सुनिश्चिता र ढुवानी साथै शंकास्पद बिरामी तथा परिवारहरूको सुरक्षाको लागी सुरक्षा प्रमुखसँग समन्वय र सहकार्य गर्ने ।

विपदको चरण- यदि समुदायमा ५ भन्दा बढि शंकास्पद/निश्चित बिरामी भेटिएमा

समुदायमा ५ वा बढी कोभिड १९ भाइरसको शंका भएका वा निश्चित बिरामी देखिए **त्यो विपदको सुरुवाती चरण हो ।** यो धेरै गम्भीर अवस्था हो । यस्तो अवस्थसँग जुध्न जिल्ला तथा क्षेत्रीय तहका निकायहरूको सहयोग आवश्यक हुन्छ । त्यसैले तुरुन्तै सम्बन्धित जिल्ला तथा क्षेत्रीय स्वास्थ्य निकायहरूसँग परामर्शकालागि समन्वय गरि हाल्नु पर्नेछ ।

यदि निवारणको चरणमा लागू नगरी सकेको अवस्थामा स्थानीयस्तरबाट चाल्न सकिने केहि कदमहरू:

- क) सम्पूर्ण पालिकाभरिमा आफैँ क्वारेन्टाइन बस्ने नियमहरू कडा रूपले लागू गर्ने

- ५ जनाभन्दा बढि व्यक्तिहरूको जमघट रोक्ने
- व्यक्ति व्यक्ति बीचको शाररिक दुरी २ मिटर वा सो भन्दा बढि कायम गर्ने नियम लागू गर्ने
- वृद्धहरू तथा अन्य स्वास्थ्यको दृष्टिकोणले कमजोर व्यक्तिहरूको एकलै बस्ने ९क्षयबितण्यल० मा विशेष ध्यान दिने ।
उनीहरूले अनावश्यक यात्रा गर्नु नपरोस् भन्ने सुनिश्चित गर्न खाद्यान्न, आवास, स्वास्थ्य उपचार आदि आवश्यक सहयोग उपलब्ध गराउने ।
- विशेष परिस्थिती बाहेक बस्ती/गाउँ/पालिका भित्रबाहिर आवतजावत बन्द गर्ने ।
- आवश्यक भए सुरक्षा प्रमुखसँगको समन्वयमा सेना/प्रहरीलाई क्वारेन्टाइनका नियम पालना गराउन परिचालन गर्ने ।